

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра авіаційної психології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни «Психологія професійного ризику»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
Лада ЯКОВИЦЬКА

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на
засіданні кафедри авіаційної психології
протокол 14 від 17.12.2021 р.

Завідувач кафедри

Любов ПОМИТКІНА

Модуль № 1

Практичне заняття 1.8.

Особистісний ризик і професії

1. Поняття готовності до ризику та схильності до ризику.
2. Психологічні чинники індивідуальної схильності до ризику.
3. Професійний ризик в різних сферах діяльності

Розкриття **першого питання** відбувається через порівняльний аналіз двох понять. Схильність до ризику як риса особистості виражає прагнення людини наражатися на небезпеку, отримуючи при цьому гострі переживання і відчуття. Ступінь прояву схильності до ризику пов'язаний з поєднанням таких особистісних особливостей, як імпульсивність, екстраверсія, емоційна стабільність, ставлення до комфорту, тривожність, екстернальність і ін. Мірою схильності до ризику виступає ризикованість - як властивість пізнавальних стратегій, способів виходу з ситуацій невизначеності. Готовність до ризику ґрунтується на сформованих уміннях здійснювати вірні оцінки, приймати і реалізовувати правильні рішення в ситуаціях невизначеності. Схильності до ризику може виступати фактором загрози для безпеки ергатичних систем.

При розгляді **другого питання** варто розділити групи факторів, що можуть впливати на схильність до ризику. Прикладом психологічних факторів є: адаптованість, внутрішній контроль, прийняття інших, прийняття себе, імпульсивність, збудливість, агресивність, схильність до домінування, самоствердження. Схильність до ризику також буде залежати від статі та віку людини.

Третє питання. Існує стільки професій, що навіть досвідчені фахівці інженери з техніки безпеки, спеціалісти з гігієни праці, консультанти можуть не знати всіх ризиків, які існують в кожній конкретній професії. Зазвичай ризик асоціюється з екстремальними професіями. При розгляді даного питання, варто проаналізувати ризики професіонала, наприклад, у соціальній сфері. Які психосоціальні фактори ризику можуть характеризувати кожну професію: напружена робота, ненормований графік, занадто багато змін у роботі, завелика відповідальність, високе моральне навантаження. Тут варто замислитися над питанням, які ризики існують в роботі психолога. Також важливим аспектом є висвітлення ролі психолога у психологічному супроводі людей у екстремальних професіях.

Рекомендована література

Базова література

1. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях. –К.: Оріяни, 2001. – 223 с.
2. Александров Ю.В. Кризова психологія / Александров Ю.В., Гонтаренко Л.О., Євсюков О.П. та ін. ; за ред. О.В. Тімченка. – Х. : НУЦЗУ, КП “Міська друкарня”, 2010. – 383 с.
3. Євсюков О.П. Екстремальна психологія/ Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедев Д.В., Миронець С.М., Назаров О.О., Перелигіна Л.А., Садковий В.П., Склень О.І., Тімченко О.В., Христенко В.С., Шевченко І.О. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. – 502 с.

Допоміжна література

1. Психологічна готовність до ризику військовослужбовців Національної гвардії України: монографія / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько та ін. – Х.: Національна академія НГУ, 2017. – 308 с.
2. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – К., 2006. – 365 с.
3. Чебикін, О. Я. Становлення емоційної зрілості особистості: [монографія] / О. Я. Чебикін, І. Г. Павлова ; Півд. наук. центр АПН України. - О. : СВД Черкасов, 2009. - 232 с.